

БУТЕНКО Зоя Андріївна (01. 09. 1928, с. Багата Чернечина, нині Сахновщин. р-ну Харків. обл. — 21. 04. 2001, Київ) — лікар-патофізіолог, онколог. Сестра [Г. Бутенка](#). Доктор медичних наук (1969), професор (1970), академік НАНУ (1990). Державна премія України в галузі науки і техніки (1981), премія ім. О. Богомольця АН УРСР (1981). Заслужений діяч науки і техніки України (1998). Закін. Київський медичний інститут (1949). Працювала у Київ. інституті вдосконалення лікарів:

асист., доцент (1952–61); зав. лаб. з вивчення етіології й патогенезу лейкозу Київ. НДІ експерим. та клін. онкології (1961–71); від 1971 — завідувач відділу Інституту експерим. патології, онкології та радіобіології НАНУ. Наукові дослідження: клітинні та молекулярні механізми вірус. і радіац. лейкозогенезу. Б.– провід. представник школи онкологів академік Р. Кавецького, його учениця. Зробила знач. внесок у створення сучас. концепції канцеро- та лейкогенезу, вперше з'ясувала роль РНК у злоякіс. перетворенні клітин. Засн. нового напрямку в онкології — вивчення ролі стовбур. клітин при лейкозі. На основі її дослідж. впроваджено в практику нові методи молекуляр. діагностики лейкозу та злоякіс. лімфом, що, зокрема, має значення для лікування потерпілих від аварії на ЧАЕС. Започаткувала наук. школу онкогематологів в Україні.

Основні праці

Цитохимия и электронная микроскопия клеток крови и кроветворных органов. К., 1974 (співавтор); Механизмы лейкозогенеза. К., 1975 (співавтор); Стволовые кроветворные клетки и лейкоз. К., 1978; Лейкозные клетки: происхождение, ультраструктура, дифференцировка. К., 1984 (співавтор); Клонально-селекционная концепция опухолевого роста. К., 1987 (співавтор).

[С. Д. Шербан](#)

Бібліографічний опис:

Бутенко Зоя Андріївна / С. Д. Шербан // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-38273>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).